

Μακεδονικά

Τόμ. 4, Αρ. 1 (1960)

Franz Babinger, Sultanische Urkunden zur Geschichte des osmanischen Wirtschaft und Staatsverwaltung am Ausgang der Herrschaft Mehmeds II, des Eroberers. I. Teil. Das Qanun - name-isultani ber mudscheb-i orf-i osmani

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.768](https://doi.org/10.12681/makedonika.768)

Copyright © 2014, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1960). Franz Babinger, Sultanische Urkunden zur Geschichte des osmanischen Wirtschaft und Staatsverwaltung am Ausgang der Herrschaft Mehmeds II, des Eroberers. I. Teil. Das Qanun - name-isultani ber mudscheb-i orf-i osmani. *Μακεδονικά*, 4(1), 608–609. <https://doi.org/10.12681/makedonika.768>

Franz Babinger, Sultanische Urkunden zur Geschichte des osmanischen Wirtschaft und Staatsverwaltung am Ausgang der Herrschaft Mehmeds II, des Eroberers. I. Teil. Das Qânûn-nâme-i-sultânî ber mûdscheb-i 'örf-i 'osmânî. (Handschrift ancien fonds turc 39 der Bibliothèque Nationale zu Paris) eingeleitet und herausgegeben von — Verlag R. Oldenbourg, München, 1956. (Südosteuropäische Arbeiten 49). 8^{ov} XIV + 306.

‘Ο ἐκδότης, διαπρεπέστατος τουρκολόγος, ὅστις πλὴν ἄλλων πολλῶν μᾶς ἔδωσε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν καὶ τὴν λαμπρὰν ἱστορίαν τοῦ Μεχμέτ τοῦ Β', τοῦ Πορθητοῦ, συνεχίζων τὰς ἐρεῦνας του διὰ τὸν σουλτάνον τοῦτον ἐκδίδει ἐν τῷ προκειμένῳ τόμῳ πανομοιούτως πενήκοντα καὶ ἕξ ἔγγραφα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ πενήκοντα πέντε ἀνήκουν εἰς τὸν Πορθητὴν, τὸ δὲ πεντηκοστὸν ἔκτον εἰς τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον αὐτοῦ Βαγιαζίτ τὸν Β'. Τὰ ἔγγραφα περιέχονται ἐν χειρογράφῳ, ἀποκειμένῳ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων, εἰς τὸ ὁποῖον περιέργως οὐδεμία μέχρι τοῦδε εἶχε δοθῆ ἰσοσχίη. Τὸ χειρόγραφον, ἀνῆκον ἀρχικῶς εἰς Τοῦρκον ἀξιωματοῦχον, περιῆλθε κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα εἰς χεῖρας Ἑθνωπαίου ταξειδιώτου, πιθανῶς τοῦ J. M. Wansleben, κατόπιν εἰς τὸν περίφημον πολιτικὸν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ' Colbert καὶ τέλος εἰς τὴν Ἑθνικὴν βιβλιοθήκην τῆς Γαλλίας.

Τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα κατὰ τὸν ἐκδότην καὶ καθ' ὅσον ὁ ἀναγνώστης τοῦ προλόγου δύναται νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐπιγραφῶν αὐτῶν εἶναι σπουδαιότατα διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τοῦ Πορθητοῦ. Ἀφοροῦν εἰς μέτρα, τὰ ὁποῖα λαμβάνει οὗτος διὰ τὰ γεωργικὰ προϊόντα καὶ τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν μέταξαν, τὸν κηρόν, τὰ ἰχθυοτροφεία, τὰς ἀλικὰς καὶ τὰ μεταλλεῖα, τοὺς λιμένας, τὸ νομισματοκοπεῖον τῶν Σερρών, τὴν εἴσπραξιν διαφόρων φόρων καὶ εἴ τι παρόμοιον. Ἐν μόνον ἀφορᾷ εἰς τὸν διορισμὸν μητροπολίτου.

Κατὰ τὸν ἐκδότην τὰ διὰ τῶν ἔγγραφων λαμβανόμενα μέτρα δὲν ἀφοροῦν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς γεωργίας καὶ τῶν λοιπῶν οἰκονομικῶν πόρων, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὴν φορολογίαν, ἀποδεικνύουν δ' ὅτι ἡ οἰκονομικὴ διοίκησις τοῦ πορθητοῦ πᾶν ἄλλο ἤτο ἢ εὐχάριστος διὰ τοὺς ὑπάρχουσ. Σκοπὸς αὐτῆς κύριος εἶναι ἡ ἀργυρολογία πρὸς πλήρωσιν τοῦ δημοσίου ταμείου διὰ τὰς πολεμικὰς κυρίως ἀνάγκας καὶ ὄχι διὰ σκοποὺς εἰρηνικούς. Ἡ ἀργυρολογία αὕτη ἤτο ἐπαχθεστάτη, ἀποτέλεσμα δ' αὐτῆς ἡ ἐξάντησις τῶν γεωργῶν καὶ τῶν κτηνοτρόφων, ἡ καταστροφὴ τῶν δασῶν καὶ ἡ ἐξαντλητικὴ ἐκμετάλλευσις τῶν μεταλλείων.

Τὰ ἔγγραφα εἶναι λίαν ἐνδιαφέροντα καὶ διὰ τὴν Μακεδονίαν, διότι τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀναφέρονται εἰς τὰς Σέρρας καὶ τὸ νομισματοκοπεῖον αὐτῶν, ἐν εἰς τοὺς ἀπίστους μεταλλευτὰς τῶν Σιδηροκασίων, δηλ. τῆς Χαλκιδικῆς, καὶ ἐν εἰς τὰς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀλικὰς. Δυστυχῶς τὸ τουρκικὸν κείμενον τῶν

εγγράφων εἰς ὀλίγους μόνον καλοὺς γνώστας τῆς τουρκικῆς τῶν χρόνων τοῦ Μεχμέτ τοῦ Β' εἶναι προσιτόν. Διὰ τοῦτο μετ' ἀνυπομονησίας ἀναμένεται ὑπὸ τῶν περὶ τὴν Τουρκοκρατίαν ἀσχολουμένων ἢ δημοσιεύσεις τῆς ὑπὸ τοῦ συνεργάτου τοῦ ἐκδότου H. Z. Kissling παρασκευαζομένης μεταφράσεως.

ΣΤΙΑΦΑΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

F r a n z B a b i n g e r, Die Aufzeichnungen des Genuesen Iacopo de Promontorio - de Campis über den Osmanenstaat um 1475. München 1957 [Bayer. Akad. d. Wiss. Philos. - hist. klasse, Jahrg. 1956, Heft 8]. 80v σ. 95.

Ὁ διαπρεπὴς τουρκολόγος ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἔργῳ του δημοσιεύει κείμενον σπουδαιότατον, ἀφορῶν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β'. Τὸ κείμενον δὲν εἶναι ἄγνωστον. Καθὼς μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἐκδότης εἰς τὴν εἰσαγωγὴν του ὃ ἐν Βολωνίᾳ καθηγητῆς τῆς γεωγραφίας Carlo Errera ἐγνώριζεν αὐτό, παρώτρυνε δὲ τὸν Βούλγαρον P. P. Ikonvski εἰς τὴν ἔκδοσίν του, ἣτις καὶ ἐγένετο ἐν Σόφια τὸ 1929 συκοδευομένη ὑπὸ βουλγαρικῆς μεταφράσεως καὶ παρατηρήσεων, αἵτινες ὅμως ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ ἐκδῶσας δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὸ ἀναληφθῆν ἔργον ἐπιστημονικὴν παρασκευὴν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ κείμενον ἀποτελεῖ πηγὴν σπουδαιότατην διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πορθητοῦ, ὀρθῶς ὁ ἐκδότης ὑπεβλήθη εἰς τὸν κόπον τῆς ἐκ νέου ἐκδόσεώς του.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ κειμένου Iacobo de Promontorio olim de Campis, καταγόμενος ἐκ Γενούης, παρέμεινεν ἐπὶ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μουράτ (1430 - 1448) καὶ κατόπιν ἄλλα ἑπτὰ (1453 - 1460) εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πορθητοῦ ὡς ἔμπορος αὐτῆς. Ἐπιστρέψας εἰς Γένουαν ἐξηκολούθησε τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ σχέσεις μετὰ τὴν Τουρκίαν, ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 1487. Ὁ συγγραφεὺς κατὰ τὴν διαμονὴν του εἰς τὴν αὐλὴν τῶν δύο σουλτάνων εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσῃ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ τουρκικὰ πράγματα, ἐφρόντισε δὲ νὰ κρατήσῃ σχετικὰ σημειώματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἀποτελοῦν τὸ κείμενον τοῦ ἔργου του, τὸ ὁποῖον τιτλοφορεῖται: «Recolleta nella quale è annotata tutta la entrata del gran Turcho, el suo nascimento, sue magnificentie, suo gouerno, suoi ordini et gesti, capitanei, armigeri, signori, sopracapitanei, prouincie et terre magne con altre sue diuerse excellentie infra notate: et particolarmente recollete per lo spectabile Domino Iacobo de Promontorio de Campis, quale per spatio de anni XVIII è stato in corte del patre del presente turcho continuamente suo mercatante, da lui honorato et beneficato grandemente, et anni sette col presente Signor gran Turcho».

Τὰ σημειώματα ταῦτα εἶναι σπουδαιότατα, ἀφοροῦν δὲ εἰς τὴν συγκρότησιν τῆς αὐλῆς καὶ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ σουλτάνου, εἰς τὴν πολι-